

# Vård och omsorg – specialisering (kommande 2025-07-01, v.1)

Ämnet vård och omsorg – specialisering möjliggör en fördjupning inom ett valt kunskapsområde inom vård och omsorg. Fördjupningen kan ske inom olika kunskapsområden, till exempel inom funktionshinderområdet, gerontologi, hälso- och sjukvård, omvårdnad, social omsorg eller psykiatri.

## Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet vård och omsorg – specialisering ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att arbeta inom vård och omsorg utifrån ett helhetsperspektiv på hälsa, ohälsa och funktionsförmåga med fokus på en demokratisk och jämställd helhetssyn utifrån brukares eller patienters livssituation. Eleverna ska ges möjlighet att planera och utföra vård- och omsorgsarbete inom valt kunskapsområde på ett hygieniskt, ergonomiskt och yrkesetiskt sätt.

Undervisningen ska leda till att eleverna utvecklar kunskaper om utvecklingsbehov och kvalitetsarbete inom vård och omsorg. Dessutom ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att kommunicera och samarbeta med andra på ett yrkesetiskt sätt. Därigenom ska undervisningen stimulera eleverna till att resonera om, reflektera över och ta ställning i olika frågor inom området. Undervisningen ska även leda till att eleverna utvecklar förmåga att arbeta i enlighet med lagar och andra bestämmelser inom området.

Genom fältstudier eller genom att medverka i olika verksamheter ska eleverna ges möjlighet att få inblick i och erfarenhet av arbetsuppgifter kopplade till valt kunskapsområde. Initiativförmåga, självständighet, personligt ansvarstagande, problemlösning och handlingsberedskap ska stimuleras i undervisningen. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att granska och värdera ny kunskap inom området.

*Undervisningen i ämnet vård och omsorg – specialisering ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:*

- Förmåga att bedöma hälsotillstånd och bevara funktionsförmåga inom det valda kunskapsområdet.
- Förmåga att planera, genomföra och dokumentera arbetsuppgifter inom det valda kunskapsområdet på ett yrkesetiskt och smittförebyggande sätt.
- Förmåga att kommunicera och samverka med patienter och andra yrkesgrupper samt att anpassa sin kommunikation till olika sammanhang.
- Kunskaper om hur systematiskt kvalitetsarbete kan påverka kvaliteten i den dagliga vården och omsorgen.
- Förmåga att arbeta på ett säkert sätt samt i enlighet med lagar och andra bestämmelser relevanta för kunskapsområdet.

## Nivåer i ämnet vård och omsorg – specialisering

- Nivå 1, 100 poäng, som bygger på nivå 2 i ämnet funktionsförmåga och funktionsnedsättning, nivå 1 i ämnet gerontologi och geriatrik, nivå 2 i ämnet hälso- och sjukvård, nivå 2 i ämnet omvårdnad, nivå 2 i ämnet psykiatri eller nivå 2 i ämnet social omsorg.

## Nivå 1, 100 poäng

Nivåkod: VARD1000X

### Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet vård och omsorg – specialisering på nivå 1 ska behandla följande centrala innehåll:

- Bedömning av hälsotillstånd och förebyggande av ohälsa.
- Bevarande eller förbättrande av funktionsförmåga.
- Planering, genomförande och dokumentation av arbetsuppgifter på ett yrkesmässigt sätt.
- Anpassning av den dagliga vården och omsorgen utifrån aktuellt hälsotillstånd.
- Etiska frågeställningar inom valt kunskapsområde.
- Förebyggande av skador och olyckor för brukare, patienter och personal.
- Hygienrutiner vid vård- och omsorgsarbete.
- Metoder för samtal och kommunikation med patienter, brukare och närstående inom valt kunskapsområde.
- Samverkan med andra yrkesgrupper för ökad vård- och omsorgskvalitet inom valt kunskapsområde.
- Hur det systematiska kvalitetsarbetet kan bidra till utveckling av den dagliga vården och omsorgen.
- Lagar och andra bestämmelser som gäller arbetet inom valt kunskapsområde.
- Ergonomiska arbetsmetoder utifrån valt kunskapsområde.

### Betygskriterier

Av 15 kap. 24 § andra stycket och 20 kap. 37 § andra stycket skollagen (2010:800) följer att läraren vid betygssättningen i ett ämne ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.

#### **Betyget E**

Eleven uppmärksammar och bedömer hälsotillstånd och behov av åtgärder för bevarande av hälsa och funktionsförmåga inom valt kunskapsområde med **godtagbart** resultat.

Eleven planerar, genomför och dokumenterar arbetsuppgifter inom kunskapsområdet på ett yrkesetiskt och smittförebyggande sätt med **godtagbart** resultat.

Eleven kommunicerar med patienter och samverkar med andra yrkesgrupper med **viss** anpassning till syfte, mottagare och situation.

Eleven visar **godtagbara** kunskaper om det systematiska kvalitetsarbetets funktion och nytta i den dagliga vården och omsorgen.

Eleven arbetar på ett sätt som är säkert för sig själv och andra samt i enlighet med relevanta lagar och andra bestämmelser.

### **Betyget D**

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

### **Betyget C**

Eleven uppmärksammar och bedömer hälsotillstånd och behov av åtgärder för bevarande av hälsa och funktionsförmåga inom valt kunskapsområde med **gott** resultat.

Eleven planerar, genomför och dokumenterar arbetsuppgifter inom kunskapsområdet på ett yrkesetiskt och smittförebyggande sätt med **gott** resultat.

Eleven kommunicerar med patienter och samverkar med andra yrkesgrupper med **god** anpassning till syfte, mottagare och situation.

Eleven visar **goda** kunskaper om det systematiska kvalitetsarbetets funktion och nytta i den dagliga vården och omsorgen.

Eleven arbetar på ett sätt som är säkert för sig själv och andra samt i enlighet med relevanta lagar och andra bestämmelser.

### **Betyget B**

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

### **Betyget A**

Eleven uppmärksammar och bedömer hälsotillstånd och behov av åtgärder för bevarande av hälsa och funktionsförmåga inom valt kunskapsområde med **mycket gott** resultat.

Eleven planerar, genomför och dokumenterar arbetsuppgifter inom kunskapsområdet på ett yrkesetiskt och smittförebyggande sätt med **mycket gott** resultat.

Eleven kommunicerar med patienter och samverkar med andra yrkesgrupper med **mycket god** anpassning till syfte, mottagare och situation.

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om det systematiska kvalitetsarbetets funktion och nytta i den dagliga vården och omsorgen.

Eleven arbetar på ett sätt som är säkert för sig själv och andra samt i enlighet med relevanta lagar och andra bestämmelser.